

ШКОЛА – ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНЯ НООСФЕРИ

А Стаття стосується проблеми досконалості педагогічної дії, трансформації освітнього простору в нову якість – ноосферну, можливості школи ХХІ ст. забезпечувати відповідну соціальну свідомість і нову етику.

Ключові слова: освіта, школа, система, організація, космізм, особистість.

Актуальність. Майбутнє людини завжди у великій мірі створюється нею самою (В.І. Вернадський). Учені, які усвідомили роль і смисл ноосферних процесів, беруть на себе відповідальність *по-новому* осмислювати й означувати простір – його гармонізацію і відповідність космічним законам. Для означення освітньої мети стали можливими певні типи світогляду, історично побудовані на взаєминах земної й небесної гармонії (XIV–XXI ст.): нероздільна нез'єднаність земного і небесного; домінанта земної гармонії над космічною; домінанта космосу над земним устроєм; синтез земного і космічного – *новітня картина*: передбачає вслід за філософією космізму запровадити педагогіку космізму.

Аналіз останніх досліджень. Основна ідея руського космізму (М.Ф. Федоров, 1913 р. та ін.) [15] – ідея активної еволюції, забезпеченої моральними почуттями й усвідомленням місця людини в складі розумного людства. Методологічна цінність цього вчення, по-перше, в тому, що «сучасні» космісти позначили *зростання* розриву між людиною і природою; по-друге, висловили необхідність *нової моралі й етики*; по-третє, висунули *низку далекоглядних ідей*, що стосуються нас нині як педагогів.

Термін «педагогіка руського космізму» був введений А.В. Хуторським [17] у 1990 р. З точки зору педагогіки космізму через особистісну діяльність учень входить у відповідні сфери довкілля. Як наслідок, розвивається його внутрішній світ. Розширюючи його, учень проникає і в зовнішній світ, усвідомлюючи його, вчиться орієнтуватися в нім. Місія людини – виявити свій внутрішній потенціал, розкриття і самореалізація у відповідності до індивідуальних можливостей і у співвідношенні із загальнолюдськими, світовими, вселенськими процесами (від «вселятися у Всесвіт», *рос. «вселенная»* – місце, куди вселяємося). *Ідеї антропокосмізму*, активної еволюції, всеєдності, панетизму, екологічного і морального імперативів є пріоритетними в методології сучасної освіти для вироблення синтезу ентропійного і антиентропійного знання, щоб предметність сприяла впізнанню Меті освіти, *новітнього часу*.

Ідея ноосфери як області єдності (гармонії) природи і суспільства, де *розум і духовність* є визначальними чинниками розвитку цивілізації, у філософському смислі розвивалась П.Г. Кузнецовим, М.М. Мойсеевим, А.Д. Урсулом [11; 12; 14] та ін., в сучасній педагогіці – Ш.О. Амонашвілі, В.Р. Ільченко [1; 8] – на порядку денному сучасної школи.

Мета статті: методологічно озброїти сутнісні дії педагога-майстра розширенням його особистісної свідомості, спрямованість її в область готовно-

сті людини до соціального впливу на хід земного життя.

Основна частина.

1. Говорячи про ідеї космізму в освіті, було б неправильним розглядати лише питання змісту навчання – програм, підручників, навчальних планів. Цього замало. Знання мають два витoki: реальний світ (еволюція, пізнаємо через досвід) і віра – джерело духовного знання (інформація, корелює з терміном «Мета освіти»). «*Vere*» в перекладі з лат. – «істина». Віра не підтверджується цілісно експериментально, вона настає реально (суб'єктно) в духовний спосіб життя індивіду – без неї не наступить оновлена свідомість. Віра – підстава сподіваного, доказ небаченого. Щоби ти не робив за спиною у людей – ти робиш на очах у Бога, Космосу, Закону...

В.І. Вернадський писав: «Лише завдячуючи умовам цивілізації нерозривний і кровний зв'язок усього людства з рештою живого світу забувається, і людина намагається розглядати окремо від живого світу *буття цивілізованого людства*. Але ці спроби штучні й нетривкі, коли йдеться про вивчення людства в загальному зв'язку його з усією природою» [5, с. 13].

2. Т.Г. Шевченко одним із перших у своїй творчості звернув увагу на історичну пам'ять землі, тему древніх курганів, нашарувань минулого поєдналася з найголовнішим у автора – звільненням людського духу зверх усіх історико-часових розмежувань.

Для І.Я. Франка дух – це вічний революціонер, пов'язаний з енергією оновлення, що приходиться на Землю, щоб розпочати весну і цим викликати на ній соціальні або ж духовні зсуви. У цій новій енергії – Майбутнє, Мрія, Мета – «поєднання історичного минулого» і «сучасності» в єдиний еволюційний процес. «Дух, наука, думка, воля не уступить пільмі поля...». Філософ-поет вірить, що розвалиться «зла руїна» і настане новий день, прихід якого ніхто не зможе спинити, але для цього треба «неридати, а добувати хоч синам, як не собі кращу долю в боротьбі» [16].

А чи готова сучасна школа пояснити все те, що людство чинить в нашому бутті *pro et contra*?

2. Наука сама боїться з'явитися перед науково непізнаною силою, яку називають Творцем, Абсолютом, Богом..., підмінюючи «проявлене, непроявлене» термінами «пізнане, непізнане». Що вже говорити про вчителя, приреченого (бути земним) не вислизнути за межі горизонту реальності підручника (перейти в космічний вимір освіти)?!

3. Через допущення постулату духовного зможемо виявити цілу низку безкінечних ідей космізму,

які допоможуть нам по-новому глянути на різні сфери нашого життя, в тому числі і на освіту. Таке допущення створює імпульс до оновлення педагогічної свідомості (Ш.О. Амонашвілі).

Свідомість не самодостатня: її формують, і вона впливає й уточнює формуючу дію і т. д. Свідомість як простір-час еволюціонує в складі людства, становить певну структуру, протікаючи особистісним каналом від символу до знака (8 кроків – за О.Ф. Лосевим [10]), по ходу уточнює ім'я речі: Бог, Природа, Всесвіт, Універсум, Матерія, Енергія, ..., Сингулярність. При чому для соціуму (*в особі вчителя*) всі імена речі в даний конкретний момент часу можуть актуалізуватись одночасно.

4. Віра надзвичайно суб'єктивний феномен, і тому кожна людина вірить у те, що є їй вигідним, є для неї істинним. Головна мета школи (як процесу) – навчитися жити: тобто вміти добувати необхідне для життя, знати найрозумніші відносини, розуміти краще соціальний устрій, бути громадянином. Усе інше засвоюється по мірі сил, здібностей і бажань кожного, – за К.Е. Ціолковським [18].

Для математики і природничих наук духовна сфера і спільність людей не обов'язкова, для гуманітарних наук духовна сфера є обов'язковою – утримує спільність, для релігії духовна сфера – її сутність (за М.О. Бердяєвим) [2].

Усі представники руського космізму були майстрами своєї справи і прибічниками практичної педагогіки. Настає час практичній педагогіці добувати на засадах космізму *майстерність своєї справи*.

5. Ноосферна освіта – своєрідна програма, в якій зосереджена мета розвитку суспільства, де освіта стає цілісним світоглядом, що дозволяє забезпечити належну екологічну свідомість і духовну складову особистості одночасно – становить ноосферний світогляд особистості. Його риси:

- 1) опора на ключові ідеї філософії космізму;
- 2) цілісність, інтегративність, що охоплюється різними областями знань (наукове, гуманітарне, релігійне, філософське);
- 3) усвідомлення людиною себе і свого місця в довікллі;
- 4) оволодіння нормами соціоприродної (ноосферної) етики, їхнє практичне запровадження [7].

Очікувана земна гармонія соціального з'являється за умови узгодження земного і космічного в царині біосфери. Біосфера – фундаментальне поняття біогеохімії, один із основних структурних компонентів організації Землі і навколосферного простору, сфера, в якій здійснюються біоенергетичні процеси й обмін речовин внаслідок діяльності життя – фундамент сучасного світогляду.

Сьогодні настає час розширення (переходу) зони особистісної свідомості людини в область готовності до соціального впливу світу на хід земного життя засобами освіти, а значить створеної і синхронно діючої в рамках природної системи (біосферний регіон) природовідповідної особистісно зорієнтованої системи навчання. Саме на такому «широкому екрані» як «біосфера» зможемо розпізнати відхилення, які чинить людина на своєму шляху розвитку, взаємодіючи з природою регіонально.

6. До принципів, деформація яких на рівні ін-

дивіду призводить до втрати гармонії, відносимо: принцип свободи вибору особистості (оволодіння собою); принцип самоцінності особистості (оволодіння соціальним статусом); визнання загального надіндивідуальним.

Компенсуюча функція щодо «можливості схити» має протікати як *принцип педагогіки космізму – синтез земного і космічного є пізнанням історичного процесу*.

Усвідомлення для педагогіки космізму *проблеми організації духа* як перетворювальної сили (за В.І. Вернадським), реальної, а не абстрактної, стає одним із найважливіших факторів у формуванні космічного світогляду.

7. Природа й Людина мають педагогічний талант (І.А. Зязюн), що містить синергетичний потенціал РОЗУМІННЯ. Без труда (дії розуму) талант – фейерверк, на мить засліплює, а потім нічого не залишається (Р. Мартен дю Гар). Для реальної педагогічної дії потрібна рушійна сила – *сучасний учитель*: з відчуттям реальності, велика особистість, яка оволоділа собою й усвідомлена діяльність якої спрямована на культивування такої якості освіти, яка б дозволяла *боготворити особистість як синтезатор культурно-етичної і структурно-функціональної парадигми*.

8. *Критерієм* досконалості педагогічної дії (постійний розвиток змісту форми в умовах упізнаності цілеспрямованості життя) стає виховання властивості пізнавального розуму безпомилково передбачати початок, перебіг, кінець того чи іншого явища природи, передбачати наступність і подальшу протяжність подій, є прагненням – що сам цінуєш, мислиш, усвідомлюєш – передати.

У наш час формою гармонізації для забезпечення стійкого розвитку по суті стає унікальна організація – особистісно-соціоприродна еволюція, керована умовами еволюціонуючої соціо-еколого-педагогічної системи, що синхронно Космосу забезпечує *дух революції малого світу*.

9. *Педагогічна функція* (дія) – вмістилище процесів прогресуючої активної адаптації людського інтелекту до космосу, катарсисно усуває із свідомості випадковості як невпізнанність зв'язків людини і світу, формує й удосконалює апарат, з допомогою якого особистість добуває знання із природи – педагогічно організовує людину і суспільство.

Поняття «стійкий розвиток» становить освітню Мету як організаційну сутність, куди наЦілені всі предМети навчального профілю.

Організація (від *нізьолат. organizo* – надаю стрункості, облаштовую) може бути визначена як різновид соціальних систем, об'єднання людей, що спільно реалізують певну загальну мету та діють на основі певних принципів і правил: внутрішня впорядкованість, узгодженість дії, взаємодія між ланками цілого, обумовленість побудовою ззовні [13, с. 931].

Організація – об'єкт та суб'єкт суспільства, первинний осередок соціуму, найпоширеніша форма людської спільності.

О.О. Богданов [4] у своїй фундаментальній праці «Тектологія. Загальна організаційна наука» написав: «Всяка людська діяльність об'єктивно є орга-

нізуючою або дезорганізуючою». У побуті поняття «організувати», «організація», «організаційна діяльність» мають вужчий, спеціальний зміст. Найчастіше термін «організувати» означає згрупувати людей із певною метою, скоординувати та врегулювати їхні дії в контексті доцільної єдності. Однак при глибшому аналізі це поняття стає набагато ширшим і належить «не тільки до людських активностей», до робочої сили, до засобів виробництва, але й до живої та неживої природи в усіх її проявах.

10. Індустріальна епоха добігає свого кінця. Виробивши блага для людини, вона одночасно поставила людство на межу екологічної катастрофи, а створивши ядерну зброю, – перед загрозою омніциду. В ХХ ст. розпочався процес переходу до ноосфери (В.І. Вернадський, 1940 р.), цей перехідний період у біосфері набирає динаміки нині. Класична наука звільнила дорогу новим міждисциплінарним теоріям і принципам: синергетиці, інформатиці, системотехніці, самоорганізації та саморозвитку, нелінійним і стохастичним ефектам тощо.

Актуальна проблема створення нових високих гуманітарних технологій на основі інтеграції гуманітарних і природничих областей знань. Ці технології мають бути орієнтованими за розв'язання проблем, пов'язаних із вирішенням моральних і етичних питань, що нині буквально нищать сучасне суспільство. Розібратися в їх сутності з опорою на елементарну пересічну моральну інтуїцію практично неможливо. Необхідно розробляти інші механізми регулювання спільного проживання, засновані на кооперативному началі, а не лише на ліберальному індивідуалізмі, що дозволять динамічні переходи від конфліктів до керованої конфронтації та кооперації.

Не речі, а проблеми, не товари, а послуги, не власність, а обов'язок, не обмін, а договір, не права, а обов'язки мають ставати ціннісними домінантами, служити Суспільству – це потребує Розум цивілізації і вся природна організація школи.

11. Природа – великий перший організатор, і сама «людина – лише один з її організованих втворів» [4].

У найзагальнішому випадку під організацією треба розуміти впорядкований стан елементів цілого та процес їхнього впорядкування в доцільну єдність. Організація може розглядатися як у статичній, так і у динамічній. У статичній – це деяке цілісне (система) утворення (соціальне, технічне, фізичне, біологічне), що має цілком певну місію. У динамічній вона виступає у вигляді різноманітних процесів із упорядкування елементів, формування та підтримки цілісності природних об'єктів, що створюються або вже функціонують. Ці процеси можуть складатися з цілеспрямованих дій людей або з природних фізичних процесів, тобто мати самоорганізуючий початок.

Таким чином, існують два підходи до визначення організації: вона як система – внутрішня впорядкованість, узгодженість і взаємодія частин цілого, що обумовлена його побудовою та цілями; вона як процес – це сукупність цілеспрямованих дій, що зумовлюють утворення необхідних зв'язків.

Встановлення кількісних і якісних просторово-часових зв'язків для певної системи є сутністю організації як процесу.

Організаційна творчість природи (самотворення) і свідомо організаційна діяльність людини, що всебічно досліджуються крізь призму організаційного досвіду, становлять основу теорії організації, визначають її місце та роль у системі людських знань.

Термін «педагогічна організація» використовується в декількох значеннях: 1) діяльність, результат діяльності, сфера діяльності; 2) соціально-педагогічний здобуток (освіченість, компетентність, фах), зорієнтований на досягнення певного соціально ефекту з покращення життя суспільства; 3) «доцільність», що у найкращий спосіб переходить у «діяльність» з отриманням зиску, здобутку, смислу за найменших затрат.

12. Особистість як біосоціальна унікальність є провідним фактором створення і реалізації складних соціо-еколого-економічних систем і одночасно результатом організації.

Особистість – центр втілення соціальних впливів, пункт їх суб'єктивації. Вона організовується ззовні (суспільством, екосистемою в цілому – мотиватор) протидією з боку власних (внутрішніх) біотичних сторонніх сил (не зацікавлених у зовнішньому посиленні – стимулятор); організм людини її дістається вольовим шляхом на засадах відображення мети як бієктивного (відбір тексту за принципом «свій–чужий») зчитування з об'єкту, формуючи простір-час, «рефлекс мети» [3]. Її виробник в епоху Розуму – керована структурно-динамічна соціо-еколого-педагогічна система.

Зовнішнім середовищем соціо-еколого-педагогічної системи є людське регіонально структуроване суспільство, екосистема – на її вдосконалення як осередку життя посередництвом особистості спрямовується регулююча педагогічна дія.

Цільовою функцією, що пронизує діяльність людини, результат цієї діяльності як сферу розвитку особистості, є оптимізація педагогічної дії для забезпечення неперервності профільно-професійного навчально-виховного процесу в системі «школа – ВНЗ – соціальний інститут»: процес пізнання на індивідуальному рівні зі стану схоластичного трансформується в стан спрямованішого, упорядкованішого.

Освітні здобутки фіксуються особистісно, крок за кроком, як колективно розподілена свідомо цілісність (ідея, реальність, духовність).

Профільна (органічна, найдосконаліша, притаманна індивіду як доповненість) діяльність людини, як певна її структура (з певною траєкторією), є розв'язком особистості й у великій мірі визначає умову стійкості системи «людина – природа» в процесі життя, становлячи її досвід як інтегративний освітній здобуток. Освітній здобуток (ресурс з покращення життя) залежить від потенціалу особистості та структури освітньо-інформаційного простору регіону, синергетичної здатності видобути і забезпечити профільну дію особистості – організувати самоорганізацію: учіння, пізнання, творчість.

13. Організація – складний організм, основою життєвого потенціалу якого є організаційна куль-

тура. Вона не тільки відрізняє одну організацію від іншої, але й зумовлює успіх функціонування та виживання її в довгостроковій перспективі. Організаційна культура – це «душа, голова» організації.

Організаційна культура – сформована впродовж усієї історії організації сукупність прийомів і правил адаптації організації до вимог зовнішнього середовища та формування внутрішніх відносин між групами працівників. Вона концентрує політику та ідеологію життєдіяльності організації, формує та вдосконалює систему її пріоритетів, критерії мотивації та розподілу влади, характеристику соціальних цінностей і норм поведінки – дозвіл Мети. У свою чергу елементи організаційної культури діють у складі міриад організаційних субкультур, є орієнтиром в ухваленні керівництвом організації управлінських рішень, налагодженні контролю за поведінкою та взаєминами співробітників у процесі оцінювання виробничих, господарських і соціальних ситуацій (подолання опорів: діють як контр-культури).

14. Інтеграційні процеси у світі невинно змінюють картину світу, зумовили сучасну людину тримати в полі зору не лише глобальні виміри життя суспільства і питання екології планети, а й урегульовувати низку регіональних процесів, точніше, визначитися з такими поняттями, як «розвиток», «стійкий розвиток», «регіон», «розвиток культури», «прогрес», невинно стимулюють до побудови власне мислення регіонального соціуму на засадах творчості особистості, її генетичних начал, відповідного педагогічного супроводу навчального процесу в сучасній школі – середній і вищій.

Принцип А. Ле Шательє гласить: зовнішні впливи, що виводять систему із термодинамічної рівноваги, викликають у середині її процеси, що намагаються ослабити результати цих впливів, або ж – система, виведена з рівноваги, прагне повернутися до неї, ми додамо: діючи сортаментно, профільно [13, с. 705]. Організувавши відповідну педагогічну дію в соціо-еколого-педагогічній системі й упорядкувавши людину діяти цілеспрямовано за певним сортом дії (винайшовши й забезпечивши в ній її профільну дію), в соціальній кооперації утворюватиметься «критична величина потенційної дії» – виникне процес посилення когнітивізації, що спричинить напругу думки і, як наслідок, – вибух творчості як потік спорідненої праці – інноваційної діяльності умовами інноваційно мислячої людини.

Ідея такої організації існує в принципі як гіпотеза, як ідол, міф, що не може вийти самостійно за горизонт подій. Її треба внести в практику життя науковим проривом у педагогічній теорії як педагогічну організацію біосфери. Сьогодні неможливо уявити область гностики без відображення космічного світогляду з координатами: дух, наука, думка, воля... Проте до школи ці відображення доходять частково, еклектично, так саме як у давнину еклектикою по суті було складеним генієм людини вчення про Природу. Встигати за часом (за Т. Куном) – втілювати час як наукову парадигму: сукупність філософських, загальнотеоретичних основ науки, систему понять і уявлень, які властиві конкретному періодові розвитку науки, культури, цивілізації [9].

15. Потреба нової педагогічної методології та реформа педагогічної освіти на часі. Саме вони є тим «плавильним цехом знань», де термін «треба» набуває усвідомлення «як саме діяти» парадигмально. Педагогічна симфонія для прориву в нову реальність не відбудеться без організованого, сконцентрованого антропокосмічного поля наукового пошуку і координації зусиль на всіх рівнях педагогічної дії – лише за таких обставин «змія облишить з'їдати свого хвоста». Особистість з її здатністю до культурної взаємодії є компенсуючим засобом протидії мінеральній природі.

З побудовою цивілізації індивідуальний дух «перетікає» в соціальний вимір духу через свідомість. Цивілізаційна спіраль, як суперпозиція родових факторів розвитку індивідів (схована в ДНК людини), розгортається в процесі життя при взаємодії «природи людини» і «природи» через здобування людиною освіти (собой доповнює світ, а не навпаки) певним чином для кожної особистості – одночасно людина при цьому прагне стати суб'єктом власного розвитку – на засадах входження в єдину культуру.

16. Універсальність організації відображає необхідність і можливість участі об'єктивного, суб'єктивного та змішаного начал у матеріальній, інтелектуальній та змішаній організаціях – як у процесі, так і системі. Реальність, зміст, частина такої участі, його вираження визначаються в конкретних об'єктах організації шляхом аналізу природи їхнього формування та відображають основоположні обставини її виникнення. Це багатовимірне, тривекторне уявлення про двоїстий характер виникнення, становлення та розвитку складної сучасної організації, що послідовно розвивається, покладене в основу новітніх досліджень і розробок генної інженерії, штучного інтелекту тощо. На підставі такого аналізу достатньо переконливо можна говорити: з одного боку, про об'єктивну природу організації як випадковий, еволюційний, хронологічний процес походження, формування і розвитку Всесвіту; з іншого боку, про суб'єктивний процес організації цілеспрямованої діяльності людини з впорядкування й удосконалення форм побудови та прояву складу і змісту її процесів і систем.

У будь-якому об'єднанні або роз'єднанні, якщо їх розглядати з позицій процесуального аналізу організації, рано чи пізно виникає порівняння, зіставлення, співвідношення елементів. Це дає відповідь на питання генези організації: як формується співвідношення між об'єктивною і суб'єктивною організацією?

Насправді далеко не всі процеси, а значить і системи організації сучасного Всесвіту, виникли або могли б виникнути, розвиватися та удосконалюватися об'єктивно, випадково, без цілеспрямованої участі певного суб'єкта. Значна кількість найрізноманітніших процесів і систем у навколишньому світі так чи інакше ґрунтується на суб'єктивній природі, стає її опосередкованим або безпосереднім продуктом, наприклад, інтелектуальним. Зрозуміло, що розвиток інтелекту насамперед передбачає досягнення необхідного рівня пізнання об'єктивної організації, але в подальшому він створює те, що об'єктивно без його волі або участі, до цих пір не

було та навіть не могло бути створене [6].

Сприйняття, розуміння та застосування отриманих людиною знань про навколишній світ здійснюється на основі її суб'єктивного уявлення про організацію процесів, що відбуваються в ньому. Причому організаційні моделі такого уявлення, елементи і зв'язки їх організації настільки різноманітні, наскільки різноманітна свідомість різних суб'єктів пізнання. Це важливо розуміти і враховувати, оскільки, всі цілеспрямовані та випадкові впливи людини на те, що її оточує, ґрунтуються на її конкретному, суб'єктивному уявленні про загальну організацію.

Висновок. Отже, генеза організації є логічною послідовністю виникнення, становлення і розвитку об'єктивних, суб'єктивних і змішаних взаємозв'язків у матеріальному, інтелектуальному та змішаному проявах. Така багатofакторна модель комплексно відображає загальну послідовність, зміст і логіку побудови взаємозв'язку основних рівнів виникнення, становлення і розвитку організації. Склад і зміст такої основоположної послідовності становлення і розвитку всіх проявів організації є достатньо детермінованим ланцюжком визначальних елементів і зв'язків.

Криза людини і криза сучасного суспільства зумовили кризу системи освіти як світового масштабу, так і України. Етап індустріальної освіти завершився, розпочався етап індустрії освіти, антиентропійного проектування, проте система освіти України продовжує функціонувати переважно по інерції.

Тож потрібно поставити Мету і збудувати управлінський континуум, усвідомлюючи думку про те, що освіта не може бути належно організованою, якщо живемо не гідно, не відповідно – не цивілізовано.

Організація як процес – це сукупність цілеспрямованих дій, що зумовлюють утворення необхідних зв'язків. А це значить, що школа «на вході» має розглядати дитину як складений процес, максимумно оптимізований пропедевтичною функцією – власною і громади. Більше того, дитина має бути технологічно «розміщеною» заздалегідь у власному цільовому континуумі, в його епіцентрі як у Я-сегменті Космосу. В світлі цього педагогічно наукою сформульовані підходи до процесу формування особистості в контексті її генетичних витоків, розглянуті цілі підготовки людини до со-

ціального життя як творчої особистості, яка усвідомлює суть власного життя й адекватно реалізує себе в обраній професійно-трудої діяльності. *Проте саме найпрогресивніші педагогічні технології, що спираються на теорію розвитку, є малоусвідомленими педагогічним загалом, а значить проблемними до вжитку.*

Але саме вони, що (в минулому) розглянули людину і педагогічну дію досить складно, і заслуговують нині на масовість.

Аналізуючи прогресивні підходи в навчанні та вихованні, нами було встановлено, що саме формулювання генеральної цілі педагогічного супроводу людини траєкторією її власного розвитку дозволяє реалізувати відбір змісту профільної освіти для сучасної середньої школи, надаючи умови вибору учнем варіанта освіти на засадах взаємодії академічної і прикладної школи, самовизначення особистості в напрямі соціальної праці. Праця у суспільстві залишається основою його існування, умовою творчості: вдосконаленням суспільства, вдосконаленням людини, матеріалізацією педагогічної дії, одухотворенням життя. Розпочнемо з педагога!

Список використаних джерел

1. Амонашвили, Ш. А. Размышления о гуманной педагогике / Ш. А. Амонашвили. – Москва : Изд. дом Шалвы Амонашвили, 1995. – 496 с.
2. Бердяев, Н. А. О назначении человека / Н. А. Бердяев. – Москва : Республика, 1993. – 383 с.
3. Бірюков, П. В. Видатні вітчизняні вчені медики: В. П. Протопопов / П. В. Бірюков. – Київ : Здоров'я, 1977. – 48 с.
4. Богданов, А. А. Тектология (Всеобщая организационная наука) / А. А. Богданов. – Москва - Ленинград, 1927. – (Ч. 1, Ч. 2).
5. Вернадский, В. И. Живое вещество / В. И. Вернадский / сост. В. С. Неаполитанская, Н. В. Филиппова. – Москва : Наука, 1978. – 385 с., 1 л. портр.
6. Выготский, Л. С. Собрание сочинений; [в 6-ти т.] / Л. С. Выготский. – Москва : Педагогика, 1984.
7. Иванов, С. А. Русский космизм и педагогика развития ноосферного мировоззрения [Электронный ресурс] / С. А. Иванов / . – Режим доступа: <http://www.pandia.ru/text/77/337/66805.php>
8. Ильченко, В. Р. Образовательная модель «Логика природы» / В. Р. Ильченко, К. Ж. Гуз. – Москва : Народное образование. – 2003. – 240 с.
9. Кун, Т. Структура научных революций (пер. с англ.) / Томас Кун. – Москва : Прогресс, 1975. – 288 с.
10. Лосев, А. Ф. Философия. Мифология. Культура / А. Ф. Лосев. – Москва : Политиздат, 1991. – 525 с.
11. Моисеев, Н. Н. Человек и ноосфера / Н. Н. Моисеев. – Москва : Молодая гвардия, 1990. – 352 с.
12. Побиск Георгиевич Кузнецов : Идеи и жизнь. – Москва : Концепт, 1998. – 119 с.
13. Советский энциклопедический словарь (3-е изд.; гл. ред. А. М. Прохоров; ред. кол. М. С. Гиляров, А. А. Гусев, И. Л. Кнунянц, М. И. Кузнецов и др.). – Москва : Сов. энциклопедия, 1984. – 1600 с., ил.
14. Урсул, А. Д. Глобальное управление: эволюционные перспективы / А. Д. Урсул // Век глобализации. – 2014. – Выпуск №1(13).
15. Федоров, Н. Ф. Философия общего дела (т. 2) / Н. Ф. Федоров. – Москва, 1913.
16. Франко, І. Я. Гімн (Замість прологу) / Іван Франко // З вершин і низин : зб. поезій Івана Франка; 2-ге, допов. видання. – Львів : Друкарня Наук. Тов. ім. Шевченка під зарядом К. Баднарського, 1893. – 474 с. – С. 9–10.
17. Хуторской, А. В. Педагогика русского космизма / А. В. Хуторской // Частная школа. – 1993. – №2. – С. 11–22.
18. Циолковский, К. Э. Очерки о Вселенной / К. Э. Циолковский. – Москва : Изд-во Пробл. автоном. ин-та междуна. сотруд., 1992. – 255 с.

Дата надходження авторського оригіналу до редакції : 01.03.2015

Самодрин А.П., Билык Н.И., Бобер И.М. Школа – педагогическая мастерская ноосферы.

Статья касается проблемы совершенства педагогического действия, трансформации образовательного пространства в новое качество – ноосферное, возможности школы XXI в. обеспечивать соответствующее социальное сознание и новую этику.

Ключевые слова: образование, школа, система, организация, космизм, личность.

Samodryn A.P., Bilyk N.I., Bober I.M. School as a pedagogical workshop of noospheric.

Article concerns the problem of perfection of pedagogical efficacy, transformation of educational space into the new quality – noospheric ones, ability of the XXI century school to provide an appropriate social consciousness and a new ethics.

Key words: education, school, system, organization, cosmism, personality.